



**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX KADENCJA**

Warszawa, dnia 8 listopada 2018 r.

Druk nr 1016

**KOMISJA
PRAW CZŁOWIEKA,
PRAWORZĄDNOŚCI I PETYCJI**

**Pan
Stanisław KARCZEWSKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 90d ust. 1 pkt 1 Regulaminu Senatu Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji wnosi o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Do reprezentowania Komisji w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniony jest senator Łukasz Mikołajczyk.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Przewodniczący Komisji
Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
(-) Robert Mamątow

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych

Art. 1. W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 17 w ust. 5:

a) w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) ma ustalone prawo do emerytury, z wyjątkiem emerytury przyznanej na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. poz. 149 oraz z 1999 r. poz. 679), renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego,”

b) uchyla się pkt 3;

2) po art. 17b dodaje się art. 17ba w brzmieniu:

„Art. 17ba. 1. Osobom uprawnionym do emerytury na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki, przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, jeżeli emerytura ta jest niższa od świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości, o której mowa w art. 17 ust. 3.

2. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje w wysokości pomniejszonej o kwotę pobieranej emerytury, o której mowa w ust. 1, po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych.

3. Organ właściwy wydaje decyzję o wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, uwzględniając wysokość świadczenia pielęgnacyjnego obowiązującego w danym roku

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 107, 138, 650, 730, 912, 1000, 1544 i 1669.

pomniejszonego o wysokość emerytury, o której mowa w ust. 2, uwzględniając zmianę jej wysokości w ramach waloryzacji emerytur. Łączna kwota obu świadczeń nie może przekroczyć wysokości świadczenia pielęgnacyjnego ogłoszonego w drodze obwieszczenia ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 17 ust. 3d.

4. Wysokość świadczenia pielęgnacyjnego ustalanego w sposób określony w ust. 3 zaokrąglą się do 10 groszy w górę.

Art. 2. Organ właściwy wydaje decyzję w sprawie ustalenia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego i jego wysokości, z uwzględnieniem wysokości pobieranej emerytury przyznanej na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. poz. 149 oraz z 1999 r. poz. 679), w ciągu 60 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Projekt ustawy ma na celu zrealizowanie postulatu petycji z dnia 24 stycznia 2017 r. (P9-02/17), dotyczącej podjęcia inicjatywy ustawodawczej nowelizującej ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952, z późn. zm.) w celu przyznania świadczenia pielęgnacyjnego osobom pobierającym wcześniejszą emeryturę z tytułu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem. Autorka petycji pobiera wcześniejszą emeryturę, do której nabyła uprawnienie na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. z 1989 r. poz. 149 oraz z 1999 r. poz. 679), zwanego dalej „rozporządzeniem z 1989 r.”. Obecnie nadal sprawuje opiekę nad dorosłym niepełnosprawnym dzieckiem. Autorka zwraca uwagę, że wcześniejsze emerytury na dziecko specjalnej troski są często niższe od przysługującego obecnie świadczenia pielęgnacyjnego. Autorka podnosi też, że opiekunowie, którzy pobierają wyżej wskazane emerytury są w trudniejszym położeniu finansowym niż osoby, którym przysługuje świadczenie pielęgnacyjne i postuluje przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego opiekunom pobierającym w/w emerytury w wysokości różnicy pomiędzy kwotą świadczenia pielęgnacyjnego a kwotą pobieranej emerytury. Obowiązujące w ustawie o świadczeniach rodzinnych regulacje wyłączają opiekunów osób niepełnosprawnych pobierających wcześniejsze emerytury z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem specjalnej troski z kręgu uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, mimo że spełniają warunki do jego otrzymywania. Jest to dla nich powodem do poczucia krzywdy i niesprawiedliwości.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

Podstawę prawną do rozporządzenia z 1989 r., które dawało uprawnienie do wcześniejszej emerytury dla pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki stanowiła ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. poz. 267, z późn. zm.). Uprawnienie to przysługiwało, jeżeli zostały spełnione przesłanki dotycząc stanu zdrowia dziecka, z powodu których dziecko wymagało stałej opieki i które występowały od jego urodzenia lub powstały przed ukończeniem przez

nie 18. roku życia,. Po stronie opiekuna leżał wymóg legitymowania się minimalnym okresem zatrudnienia (20 lat-kobiety, 25 lat-mężczyźni) oraz sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem. W stosunku do tego świadczenia przyjęło się określenie emerytura „EWK”.

Z dniem 1 stycznia 1999 r. weszły w życie przepisy reformy emerytalno-rentowej, dla których kluczowe znaczenie ma ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270, z późn. zm.) oraz z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, z późn. zm.). Zmiany w systemie ubezpieczeń społecznych miały na celu stworzenie systemu emerytalno-rentowego realizującego prawo do zabezpieczenia społecznego w aktualnych warunkach demograficzno-gospodarczych i zakładały uporządkowanie przepisów oraz świadczeń, m. in. wygaszały wcześniejsze przechodzenie na emeryturę. W konsekwencji reformy rozporządzenie z 1989 r. zostało uchylone, ale prawo do świadczeń ustalone na jego podstawie zostało zachowane, a ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozostawiła możliwość skorzystania z dotychczasowych przepisów przez osoby, które spełniły warunki określone przez rozporządzenie z 1989 r., lecz nie złożyły wniosku o emeryturę do dnia 1 stycznia 1999 r. Trzeba zauważyć, że sprawowanie opieki nad dzieckiem specjalnej troski jako przesłanka nabycia wcześniejszej emerytury nie należy do istoty prawa do zabezpieczenia społecznego, świadczenie EWK ma w gruncie rzeczy charakter socjalny. Taki właśnie sposób wsparcia dla osób „nie pozostających w zatrudnieniu, opiekujących się dzieckiem, wymagającym ze strony innej osoby stałej opieki, polegającej na bezpośredniej, osobistej opiece i pielęgnacji lub systematycznym współdziałaniu w postępowaniu edukacyjnym, leczniczym lub rehabilitacyjnym” zawierała ustawa z dnia 19 listopada 1990 r. o pomocy społecznej z 1990 r. (Dz. U. z 1998 r. poz. 414, z późn. zm.). Jej art. 27 przewidywał dla opiekunów zasiłek stały, jeżeli dziecko (także pełnoletnie) było uprawnione do zasiłku pielęgnacyjnego, a dochód rodziny mieścił się w ramach przyjętego kryterium (taką korektę tego przepisu przyjęła ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Z dniem 1 maja 2004 r. nastąpiła kolejna zmiana stanu prawnego w omawianym zakresie, spowodowana uchwaleniem ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, zastąpiono zasiłek stały z pomocy społecznej – świadczeniem pielęgnacyjnym, a więc świadczeniem o charakterze pozaubezpieczeniowym, adresowanym do osób rezygnujących z aktywności zawodowej by opiekować się dzieckiem z orzeczoną

niepełnosprawnością (do lat 16) lub z orzeczoną znaczną stopniem niepełnosprawności (powyżej 16 lat). Osobom korzystającym z tej formy pomocy ustawa zapewniła opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Generalnie więc świadczenie pielęgnacyjne ma charakter zaopatrzeniowy (od 2011 r. przestało być zależne od wysokości osiąganego dochodu), jest finansowane z budżetu państwa i przysługuje z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym, jeżeli jego niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 18. roku życia lub 25. roku, jeśli było ono w trakcie nauki. Przestanką negatywną dla uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego jest m. in. ustalone prawo opiekuna do emerytury (także do innych świadczeń, por. art. 17 ust. 5 pkt 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych). Ustawodawca wykluczył kumulowanie świadczeń na tę samą osobę wymagającą opieki, a także w celu zapobiegania sytuacjom, w których jedna osoba pobierałaby więcej niż jedno świadczenie.

Z dniem 1 maja 2014 r. weszły w życie zmiany co do wysokości świadczenia pielęgnacyjnego¹⁾, którego wzrost został rozłożony w czasie w latach 2014–2016, przy czym od 2017 r. wprowadzono ważne novum – waloryzację wysokości tego świadczenia (wskaźnikiem wzrostu minimalnego wynagrodzenia za pracę). Obecnie wysokość świadczenia pielęgnacyjnego wynosi 1447 zł, a porównanie jej z wysokością pobieranych emerytur EWK wypada często na niekorzyść tych ostatnich. Kwota najniższej emerytury w powszechnym systemie ubezpieczeń (w odróżnieniu jednak od EWK) w 2018 r. wynosi 1029,80 zł. brutto. Trzeba dodać, że świadczenie pielęgnacyjne jest zwolnione od podatku dochodowego od osób fizycznych, natomiast emerytury są nim objęte. Powstało więc zróżnicowanie sytuacji ekonomicznej osób, które są opiekunami osób niepełnosprawnych od dzieciństwa, co szeroko rozumiane środowiska związane z osobami niepełnosprawnymi postrzegają jako nieuzasadnione, niesprawiedliwe oraz naruszające konstytucyjną zasadę proporcjonalności.

Nastąpiła także ewolucja w uregulowaniu świadczeń, które mogą otrzymać osoby zdeterminowane koniecznością sprawowania stałej opieki nad dzieckiem/osobą niepełnosprawną, ponieważ w systemie prawnym występują świadczenia o analogicznych funkcjach. W ustawie o świadczeniach rodzinnych wprowadzono drugie świadczenie tj. specjalny zasiłek opiekuńczy (art. 16a), a na podstawie, realizującej orzeczenie Trybunału

¹⁾ ustawa z dnia 24 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. poz. 559) zakładała docelowo kwotę 1300 zł, rozkładając jej wzrost: 620 zł, 800 zł, 1200 zł, w 2017 r. było to już 1406 zł.

Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2013 r. sygn. akt SK 27/13, ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r. poz. 162) przysługuje zasiłek dla opiekunów.

Niniejszy projekt, zgodnie z intencją petycji, wychodzi naprzeciw uprawnionym do emerytur EWK, sprawującym przez wiele lat opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi. Ich podopieczni pomimo osiągniętego wieku, nadal wymagają bezpośredniej i stałej opieki, ponieważ z racji ograniczeń psychofizycznych nie mogą stać się samodzielni. Ich materialne potrzeby życiowe jako potrzeby osób dorosłych, są większe w stosunku do ich potrzeb, kiedy byli dziećmi, opieka nad *dzieckiem dorosłym* wraz z jego wiekiem staje się trudniejsza. Ich opiekunowie nie mogą jednak skorzystać z dobrodziejstwa ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1851, z późn. zm.) – świadczenie potocznie zwane 500+ przysługuje na dziecko do ukończenia 18. roku życia.

Proponując uczynienie zadość postulatowi petycji, trzeba wskazać przede wszystkim na podobieństwo podmiotowe i przedmiotowe świadczeń, zarówno emerytury EWK, jak i świadczenia pielęgnacyjnego²⁾. Są one nierozzerwalnie związane z sytuacją konieczności sprawowania opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym fizycznie, psychicznie lub psychofizycznie, potrzebującym pomocy w wykonywaniu czynności życiowych i niezdolnym do samodzielności, nawet po uzyskaniu pełnoletniości. Używając terminologii ustawy o świadczeniach rodzinnych, są to więc świadczenia opiekuńcze.

Warto podkreślić, że w uregulowaniach odnośnie do opiekujących się osobami niepełnosprawnymi od 1 stycznia 2017 r.³⁾, zostały zmienione dotychczasowe zasady dotyczące pobierania świadczenia na jedną osobę przez jednego opiekuna, uniemożliwiający rodzinie z więcej niż jedną osobą niepełnosprawną pobieranie świadczenia (pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego) przez oboje opiekujących się rodziców. Proponuje się zatem w niniejszym projekcie, aby pobierającym emeryturę EWK, która choć jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego, pełni jednak istotną funkcję świadczenia o charakterze opiekuńczym, przyznać możliwość uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego. Ściślej rzecz biorąc, projekt „uzupełnia” emeryturę EWK do wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, poprzez przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego w (de facto) obniżonej

²⁾ także dawnego zasiłku stałego z pomocy społecznej.

³⁾ ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, realizującej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego sygn. akt SK 7/11.

wysokości. Jeżeli więc stało się możliwe zniesienie zakazu kumulowania w rodzinie zasiłku dla opiekuna, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego w związku z opieką sprawowaną przez dwóch uprawnionych opiekunów nad dwiema osobami, proponuje się także realizację postulatu petycji, znosząc zakaz otrzymywania świadczenia pielęgnacyjnego dla pobierających emerytury EWK. Wsparciem dla opiekunów otrzymujących EWK będzie możliwość pobierania wprawdzie dwóch świadczeń, ale w realnej wysokości jednego świadczenia pielęgnacyjnego. Uprawnieni do emerytur EWK są bowiem również nieaktywni zawodowo i sprawują osobistą opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem – członkiem rodziny. Trzeba podkreślić, że intencją projektu nie jest przyznanie dodatkowego dochodu tym osobom, ale zniesienie dysproporcji sytuacji ekonomicznej w stosunku do sytuacji osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne i zapewnienie analogicznej możliwości zaspokajania potrzeb życiowych ich niepełnosprawnych dzieci. Notabene otrzymujący świadczenie pielęgnacyjne na podstawie projektu nie stanowią grupy, której będzie trzeba opłacać składki na ubezpieczenie społeczne. Zgodnie z art. 6 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne, wójt, burmistrz lub prezydent miasta opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przez okres niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego przez kobietę i 25-letniego przez mężczyznę, a ten okres ubezpieczenia musieli wykazać w swoim czasie pobierający emeryturę EWK. Podobnie rzecz ma się z ubezpieczeniem zdrowotnym osób z EWK – nie trzeba za nie opłacać składek na ubezpieczenie zdrowotne w związku z tym, że otrzymują świadczenie pielęgnacyjne. Co do zasady obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby pobierające emeryturę (art. 66 ust. 1 pkt 16), zaś obowiązek ten w stosunku do pobierających świadczenie pielęgnacyjne, przyznane na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych, obejmuje te osoby spośród nich, które nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu (art. 66 ust. 1 pkt 28a)⁴⁾.

Projekt proponuje, zgodnie z intencją autorki petycji, objęcie uregulowaniami tylko tych uprawnionych z tytułu emerytur EWK, których wysokość tego świadczenia nie przekracza wysokości świadczenia pielęgnacyjnego. Zdaniem projektodawcy, przewidziane dla nich świadczenie pielęgnacyjne w wysokości niższej niż określona w art. 17 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych, czyli jako różnica pomiędzy świadczeniem pielęgnacyjnym

⁴⁾ ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1938, z późn. zm.).

w pełnej wysokości a pobieraną emeryturą EWK netto, spełnienia postulat, który nie jest przesadnie wygórowany.

Świadczenie pielęgnacyjne „w niższej wysokości” będzie, z uwagi na jego opiekuńczy charakter, należało do świadczeń rodzinnych, objętych ustawą o świadczeniach rodzinnych. Będą miały wobec niego zastosowanie jej przepisy dotyczące zasad przyznawania i wypłacania, organu właściwego ustalającego prawo do świadczeń, ustalania tego świadczenia na czas nieokreślony. Ponieważ wysokość emerytury EWK jest ustalana indywidualnie, natomiast świadczenie pielęgnacyjne jest w równej wysokości dla wszystkich uprawnionych, a ponadto emerytury podlegają waloryzacji innej niż waloryzacja świadczenia pielęgnacyjnego, może zmieniać się sytuacja dochodowa uprawnionego. Wówczas będą miały, w przekonaniu projektodawcy, zastosowanie przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych, jak art. 25 (obowiązek zawiadamiania organu właściwego o zmianach wpływających na prawo do świadczeń) czy art. 32, dotyczący zmiany sytuacji rodzinnej lub dochodowej mającej wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych. Art. 23b ustawy o świadczeniach rodzinnych uprawnia natomiast organ właściwy do uzyskiwania od innych organów, w tym emerytalno–rentowych, niezbędnych informacji do ustalania prawa do świadczeń rodzinnych.

Zdaniem projektodawców proponowana inicjatywa ustawodawcza wpisuje się w konstytucyjną zasadę zapewnienia przez władze szczególnej opieki osobom niepełnosprawnym oraz pozostaje w zgodzie z zasadą sprawiedliwości społecznej. Projekt niniejszy służy ponadto zapewnieniu osobom niepełnosprawnym pomocy w zabezpieczeniu egzystencji (art. 69 Konstytucji).

W związku z przyjęciem projektu ustawy uzasadniona jest potrzeba wprowadzenia stosownych zmian w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw rodziny wydanym na podstawie art. 23 ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych, odnośnie do zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych.

Projekt realizuje postulat petycji, dlatego jego przedmiotem jest zmiana ustawy o świadczeniach rodzinnych jedynie w części dotyczącej świadczenia pielęgnacyjnego. Pozostawia się poza zakresem nowelizacji specjalny zasiłek opiekuńczy, mający podobną funkcję, jednakże przysługuje on w zależności od spełnienia kryterium dochodowego.

Wprowadzenie analogicznej regulacji w zakresie tego świadczenia mogłoby pogorszyć sytuację uprawnionych do specjalnego zasiłku opiekuńczego.

Proponuje się wejście w życie ustawy z nowym rokiem budżetowym.

3. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Tytuł projektu:

Ustawa o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych

Data sporządzenia:

29 października 2018 r.

Przedstawiciel wnioskodawcy:

senator Łukasz Mikołajczyk

Źródło: petycja**Nr druku:** 1016**Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym:**

Bożena Langner, legislator, tel. 22 694 9401

Katarzyna Majewska, ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9259

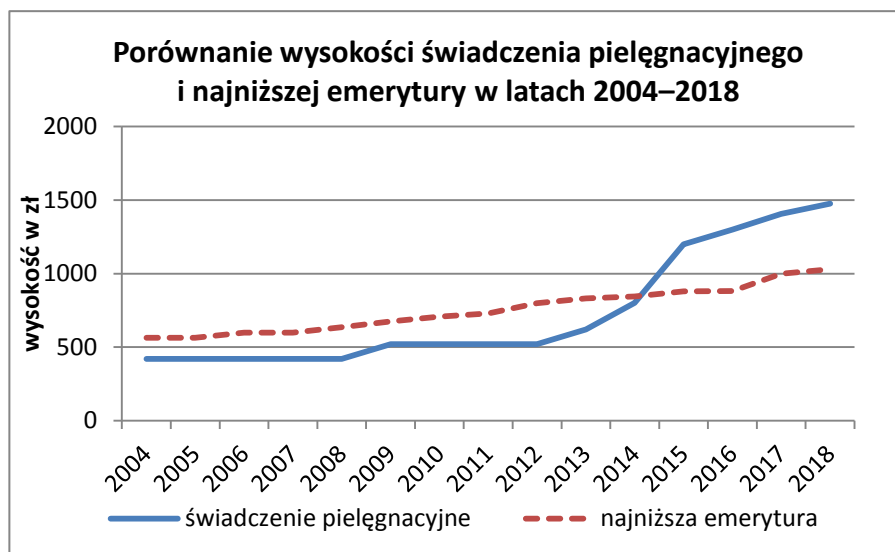
OCENA SKUTKÓW REGULACJI**1. Jaki problem jest rozwiązywany?**

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki umożliwiało **przejście na emeryturę** (tzw. emeryturę EWK) bez względu na wiek jednemu z rodziców, posiadającemu wymagany okres zatrudnienia, a zmuszonemu przerwać pracę **z uwagi na sprawowanie opieki nad dzieckiem ze względu na jego stan zdrowia**. Regulacja utraciła moc w związku z wejściem w życie w dniu 1 stycznia 1999 r. przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednak na mocy przepisów przejściowych tej ustawy osoby, które do 31 grudnia 1998 r. spełniały wszystkie warunki wymagane w ww. rozporządzeniu, zachowały uprawnienia do emerytury.

Obecnie obowiązujący stan prawny nie przewiduje możliwości nabycia uprawnień do emerytury w związku ze sprawowaniem opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, a w miejsce wcześniejszej emerytury dla osób opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki wprowadzony został wypłacany przez pomoc społeczną zasiłek stały, zastąpiony następnie przez **świadczenie pielęgnacyjne**.

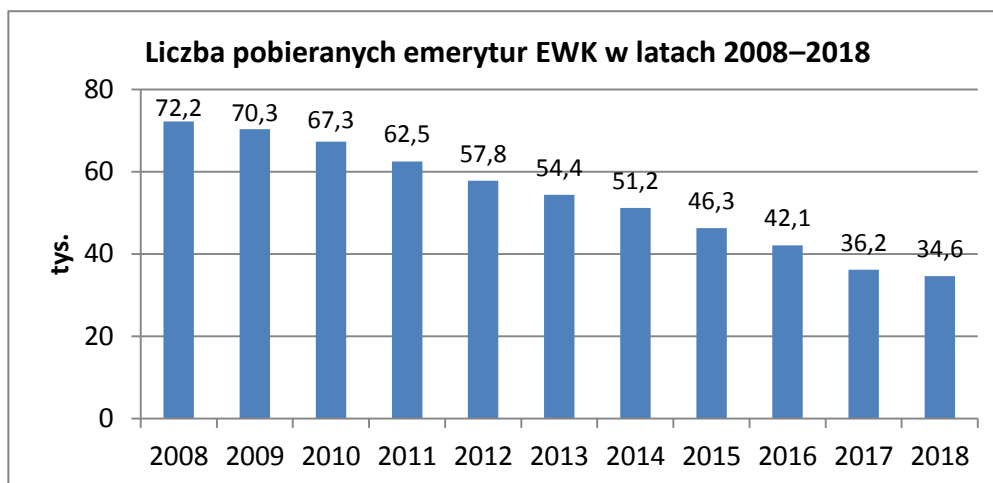
Zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych **świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury**, renty, renty rodzinnej, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego. Oznacza to, że osoby pobierające emeryturę EWK nie mają uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego.

Od 2015 r., kiedy wysokość świadczenia pielęgnacyjnego została znacząco podniesiona, obserwujemy **duże zróżnicowanie wysokości obu świadczeń**. Obecnie wysokość świadczenia pielęgnacyjnego wynosi 1 477,00 zł, natomiast najniższa emerytura 1 029,80 zł. Z związku z dużą dysproporcją w wysokości tych świadczeń do Senatu wpłynęła petycja, w której postuluje się wyrównanie wysokości pobieranej przez rodziców opiekujących się niepełnosprawnymi dziećmi emerytury do wysokości świadczenia pielęgnacyjnego. Poniżej przedstawiono porównanie wysokości obu świadczeń w latach 2004–2018.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MRPiPS i ZUS.

Według danych ZUS liczba osób pobierających emerytury EWK w marcu 2018 r. wyniosła 34,6 tys. Dane dot. liczby uprawionych do emerytury EWK w latach 2008–2018 przedstawiono na poniższym wykresie. Należy zauważyć, że liczba wypłacanych emerytur EWK w latach 2008–2018 charakteryzuje się tendencją spadkową i w badanym okresie zmalała o ponad połowę.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ZUS.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projektowane rozwiązanie polega na przyznaniu osobom pobierającym emeryturę EWK świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy aktualną pełną wysokością świadczenia pielęgnacyjnego a pobieraną emeryturą EWK netto.

Oczekiwany efekt będzie zrównanie sytuacji osób, które w celu opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem zrezygnowały z pracy zarobkowej, niezależnie od tego które świadczenie pobierają – emeryturę EWK czy świadczenie pielęgnacyjne.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Ze względu na specyfikę zagadnienia porównanie z rozwiązaniami przyjętymi w innych krajach jest niecelowe.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby pobierające wcześniejszą emeryturę w związku z opiekowaniem się dzieckiem wymagającym stałej opieki	W 2018 r. emeryturę EWK pobierało około 34,6 tys. osób . Liczba osób, których emerytura w 2018 r. jest niższa niż aktualnie obowiązująca wysokość świadczenia pielęgnacyjnego wynosi około 28,3 tys. osób .	ZUS	Możliwość uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy aktualną pełną wysokością świadczenia a pobieraną emeryturą EWK.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(w cenach stałych z 2018 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wydatki ogółem	0,0	177,5	168,6	152,9	139,5	120,4	95,0	62,8	24,2	26,0	27,8	994,7
FUS	0,0	177,5	168,6	152,9	139,5	120,4	95,0	62,8	24,2	26,0	27,8	994,7
Saldo ogółem	0,0	-177,5	-168,6	-152,9	-139,5	-120,4	-95,0	-62,8	-24,2	-26,0	-27,8	-994,7
FUS	0,0	-177,5	-168,6	-152,9	-139,5	-120,4	-95,0	-62,8	-24,2	-26,0	-27,8	-994,7
Źródła finansowania:	Źródło finansowania zostanie wskazane po uzyskaniu stosowanych informacji w trakcie konsultacji.											

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Projektowana regulacja spowoduje wzrost wydatków sektora finansów publicznych, wynikający z przyznania osobom pobierającym emeryturę EWK w wysokości niższej niż wysokość świadczenia pielęgnacyjnego – świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości stanowiącej różnicę między pełną jego wysokością a wysokością pobieranej emerytury.</p> <p>Skutki finansowe projektowanej regulacji oszacowano w oparciu o prognozowaną liczbę osób pobierających emeryturę EWK, strukturę tych osób w marcu 2018 r. wg wysokości świadczenia, a także prognozowaną wysokość świadczenia pielęgnacyjnego oraz wskaźnika waloryzacji emerytur. Szczegółowe omówienie zastosowanej metodologii znajduje się w załącznikach do OSR.</p> <p>Uwzględniając powyższe, szacuje się, że roczne wydatki związane z wyrównaniem osobom pobierającym emeryturę EWK wysokości świadczeń do pełnej wysokości świadczenia pielęgnacyjnego wyniosłyby w 2019 r. około 177,5 mln zł. Projektowana ustawa zakłada jednak, że wypłata świadczeń rozpocznie się 1 stycznia 2019 r.</p> <p>Ponadto należy zauważyć, że zarówno wysokość emerytur, jak i świadczenia pielęgnacyjnego podlega corocznej waloryzacji oraz, że liczba uprawnionych do emerytury EWK stale spada. Analizę wysokości najniższej emerytury oraz świadczenia pielęgnacyjnego w latach 2008–2018, a także prognozę wysokości ww. świadczeń na lata 2019–2028 przedstawiono w załączniku nr 1 do OSR. Prognozę liczby uprawnionych do emerytury EWK w kolejnych latach przedstawiono w załączniku nr 2 do OSR.</p> <p>Przy uwzględnieniu prognozowanego wzrostu wysokości świadczeń oraz spadku liczby uprawnionych (załączniki nr 1 i 2 do OSR) można oszacować, że łącznie skutki wypłaty świadczeń w kolejnych 10 latach wyniosą około 994,7 mln zł.</p> <p>Dodatkowo w szacunkach uwzględniono, że:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. świadczenie <u>nie jest</u> opodatkowane podatkiem dochodowym, 2. świadczenie <u>nie podlega</u> obowiązkowi odprowadzania składki na ubezpieczenie społeczne, 3. świadczenie wypłacane będzie od roku 2019. <p>Szacunki <u>nie uwzględniają kosztów obsługi dodatkowych świadczeń</u>.</p>
--	---

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-8)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, w cenach stałych z 2018 r.)	duże przedsiębiorstwa	–	–	–	–	–	–	–
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	–	–	–	–	–	–	–
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0,0	177,5	168,6	152,9	120,4	27,8	994,7

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana regulacja poprawi sytuację ekonomiczną osób pobierających wcześniejszą emeryturę w związku z opiekowaniem się dzieckiem wymagającym stałej opieki, wyrównując im wysokość pobieranych świadczeń do aktualnie obowiązującej kwoty świadczenia pielęgnacyjnego.
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

9. Wpływ na rynek pracy

Nie dotyczy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

Omówienie wpływu Nie dotyczy.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Przepisy projektu będą miały zastosowanie od dnia jego wejścia w życie.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Projektowana regulacja powinna podlegać ewaluacji po 2–3 latach od jej wejścia w życie w zakresie liczby oraz wysokości wypłacanych świadczeń.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

1. Metodologia sporządzenia Oceny Skutków Regulacji.
2. Prognoza wysokości świadczenia pielęgnacyjnego i najniższej emerytury.
3. Prognoza liczby osób pobierających emeryturę EWK.

Metodologia sporządzenia Oceny Skutków Regulacji

Projektowana regulacja polega na przyznaniu osobom pobierającym emeryturę EWK świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy aktualną pełną wysokością świadczenia pielęgnacyjnego a pobieraną emeryturą EWK netto.

Metodologia sporządzenia OSR opiera się zatem na:

- oszacowaniu prognozowanej wysokości świadczenia pielęgnacyjnego i najniższej emerytury (zał. nr 2 do OSR) oraz
- oszacowaniu prognozowanej liczby osób pobierających emeryturę EWK (zał. nr 3 do OSR).

Z uwagi na złożoność zagadnienia (wysokość świadczenia będzie ustalana indywidualnie dla każdego świadczeniobiorcy) zastosowano model uproszczony, polegający na oszacowaniu skutków regulacji dla grup świadczeniobiorców (podzielonych wg wysokości emerytury EWK co 100 zł).

Szacowane skutki finansowe projektowanego rozwiązania stanowią więc różnicę pomiędzy prognozowaną na dany rok wysokością świadczenia pielęgnacyjnego a zwaloryzowanym środkiem przedziału wysokości emerytur EWK (waloryzacja prognozowanym wskaźnikiem wzrostu wysokości minimalnej emerytury), przemnożoną następnie przez liczebność danego przedziału.

Szacunki wzrostu wydatków związanych z wprowadzeniem projektowanego rozwiązania w poszczególnych latach przedstawiono poniżej:

Prognozowany wskaźnik wzrostu minimalnej emerytury		103,26%	100,58%	103,24%	103,14%	103,04%	102,95%	102,87%	102,79%	102,71%	102,64%	
Prognozowana wysokość świadczenia pielęgnacyjnego		1 583,00	1 605,50	1 673,64	1 741,79	1 809,94	1 878,09	1 946,23	2 014,38	2 082,53	2 150,68	
Przedziały emerytur EWK brutto	Środek przedziału netto (w zaokr. do zł)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Lata 2019-2028 RAZEM
1029,80-1100	906	116,3	108,3	97,6	87,5	74,1	57,4	37,5	14,2	15,1	16,0	623,9
1100,01-1200	975	24,1	22,7	20,5	18,5	15,8	12,3	8,1	3,1	3,3	3,5	132,0
1200,01-1300	1056	15,9	15,3	13,9	12,7	11,0	8,7	5,7	2,2	2,4	2,5	90,3
1300,01-1400	1136	9,8	9,7	8,9	8,3	7,2	5,8	3,8	1,5	1,6	1,7	58,3
1400,01-1500	1217	5,8	5,9	5,4	5,2	4,6	3,8	2,5	1,0	1,1	1,2	36,5
1500,01-1600	1298	3,3	3,5	3,3	3,3	3,0	2,5	1,7	0,7	0,7	0,8	22,9
1600,01-1700	1379	1,7	2,0	1,9	2,0	1,9	1,6	1,1	0,5	0,5	0,6	13,8
1700,01-1800	1459	0,6	1,0	1,0	1,2	1,2	1,1	0,8	0,3	0,4	0,4	8,0
1800,01-1900	1540	0,0	0,3	0,4	0,6	0,7	0,6	0,5	0,2	0,2	0,3	3,7
1900,01-2000	1621	0,0	0,0	0,0	0,2	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	1,4
pow. 2000	1702	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,9	0,9	0,4	0,5	0,6	4,0
RAZEM		177,5	168,6	152,9	139,5	120,4	95,0	62,8	24,2	26,0	27,8	994,7

Opracowanie:

Katarzyna Majewska, ekspert ds. oceny skutków regulacji

Prognoza wysokości świadczenia pielęgnacyjnego i najniższej emerytury

W latach 2008–2014 wysokość świadczenia pielęgnacyjnego kształtowała się na nieco niższym poziomie niż wysokość najniższej emerytury. Najniższa emerytura stanowiła w tym okresie od około 130 do 150% wysokości świadczenia pielęgnacyjnego.

W 2015 r. nastąpił znaczny wzrost wysokości świadczenia pielęgnacyjnego. W 2014 r. najniższa emerytura stanowiła 105,6% wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, natomiast w 2015 r. już tylko 73,4% tego świadczenia.

Świadczenie pielęgnacyjne w latach 2008–2018:

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Wysokość	420,00	520,00	520,00	520,00	520,00	620,00	800,00	1 200,00	1 300,00	1 406,00	1 477,00
% wzrostu (do roku ubiegłego)	100,0%	123,8%	100,0%	100,0%	100,0%	119,2%	129,0%	150,0%	108,3%	108,2%	105,0%

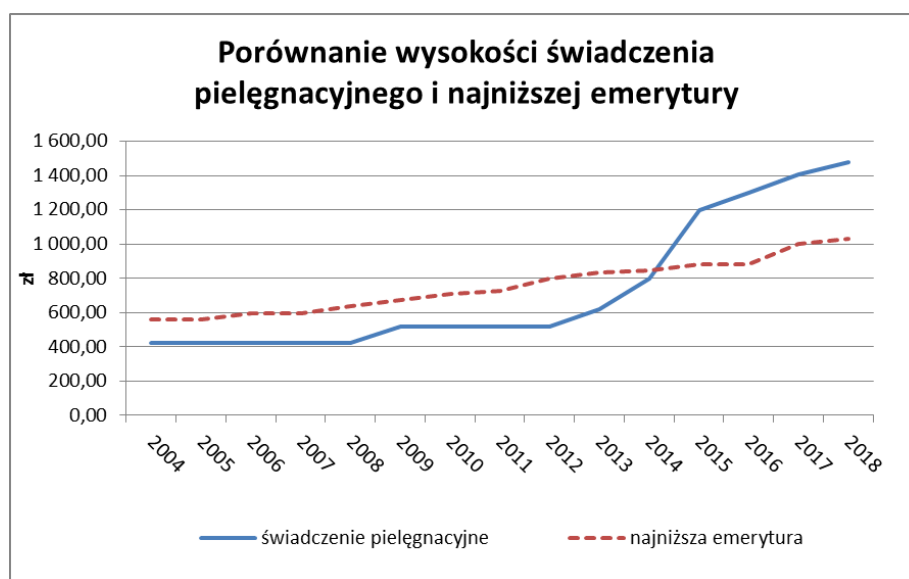
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MRPiPS.

Minimalna emerytura w latach 2008–2018 (od 1 marca danego roku):

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Wysokość	636,29	675,1	706,29	728,18	799,18	831,15	844,45	880,45	882,56	1 000,00	1 029,80
% świadczenia pielęgnacyjnego	151,5%	129,8%	135,8%	140,0%	153,7%	134,1%	105,6%	73,4%	67,9%	71,1%	69,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ZUS.

Ponadto w projekcie ustawy budżetowej na rok 2019, zatwierdzonym przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2018 r. i przekazanym do Sejmu RP – zaplanowano waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych od 1 marca 2019 r. wskaźnikiem waloryzacji na poziomie 103,26%. Po uwzględnieniu wskaźnika na takim poziomie najniższa emerytura w 2019 r. wyniesie 1 063,37 zł.



Źródło: Opracowanie własne

Należy zauważyć, że zgodnie z art. 17 ust. 3a i b ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych kwota świadczenia pielęgnacyjnego podlega corocznej waloryzacji od dnia 1 stycznia o wskaźnik waloryzacji, którym jest procentowy wzrost minimalnego wynagrodzenia za pracę.

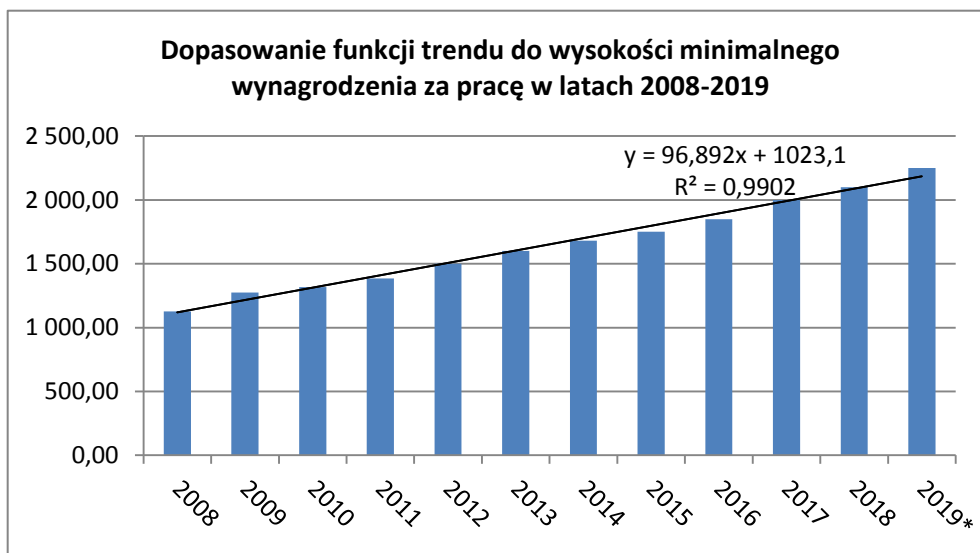
W związku z powyższym analizie poddano wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę w latach 2008–2018.

Minimalne wynagrodzenie za pracę w latach 2008–2018:

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Wysokość	1 126,00	1 276,00	1 317,00	1 386,00	1 500,00	1 600,00	1 680,00	1 750,00	1 850,00	2 000,00	2 100,00
% wzrostu (do roku ubiegłego)		113,3%	103,2%	105,2%	108,2%	106,7%	105,0%	104,2%	105,7%	108,1%	105,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ZUS.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 września 2018 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2019 r. od dnia 1 stycznia 2019 r. minimalne wynagrodzenie za pracę wynosić będzie 2 250 zł.



Źródło: Opracowanie własne

Prognozy wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w latach 2020–2028 dokonano na podstawie liniowego modelu trendu o postaci $y_t = 96,89t + 1 023,1$, gdzie $t = 1, \dots, n$. Funkcja trendu obrazuje zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w czasie (w tym przypadku wzrost wysokości). Współczynnik determinacji liniowej R^2 wynosi 99,02%, co świadczy o bardzo dobrym dopasowaniu równania regresji do danych empirycznych.

Prognoza minimalnego wynagrodzenia za pracę w latach 2019–2028:

Rok	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
Prognoza	2 250,00	2 282,70	2 379,59	2 476,48	2 573,37	2 670,26	2 767,16	2 864,05	2 960,94	3 057,83
% wzrostu (do roku ubiegłego)	107,1%	101,5%	104,2%	104,1%	103,9%	103,8%	103,6%	103,5%	103,4%	103,3%

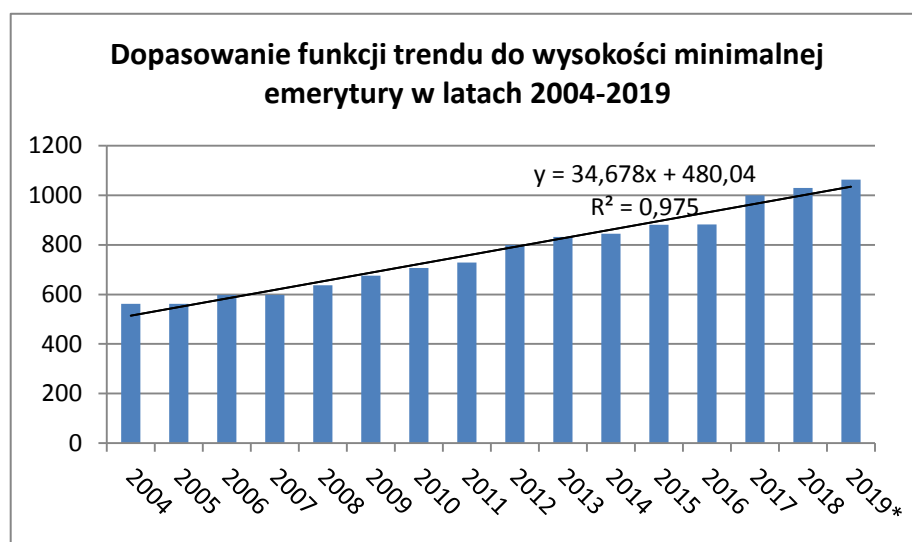
Źródło: Opracowanie własne

Prognozy wysokości świadczenia pielęgnacyjnego w latach 2019–2028 dokonano w oparciu o wskaźnik wzrostu prognozowanej na lata 2019–2028 wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Prognoza wysokości świadczenia pielęgnacyjnego w latach 2019–2028:

Rok	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
Prognoza	1 583,00	1 605,50	1 673,64	1 741,79	1 809,94	1 878,09	1 946,23	2 014,38	2 082,53	2 150,68

Źródło: Opracowanie własne



Źródło: Opracowanie własne

Prognozy wysokości minimalnej emerytury w latach 2019–2028 dokonano na podstawie liniowego modelu trendu o postaci $y_t = 34,68t + 480,04$, gdzie $t = 1, \dots, n$. Współczynnik determinacji liniowej R^2 wynosi 97,5%, co świadczy o bardzo dobrym dopasowaniu równania regresji do danych empirycznych.

Prognoza wysokości minimalnej emerytury w latach 2019–2028:

Rok	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
Prognoza	1 063,37	1 069,57	1 104,24	1 138,92	1 173,60	1 208,28	1 242,96	1 277,63	1 312,31	1 346,99
Prognozowany wskaźnik waloryzacji emerytur	103,26%	100,58%	103,24%	103,14%	103,04%	102,95%	102,87%	102,79%	102,71%	102,64%

Źródło: Opracowanie własne.

Opracowanie:

Katarzyna Majewska, ekspert ds. oceny skutków regulacji

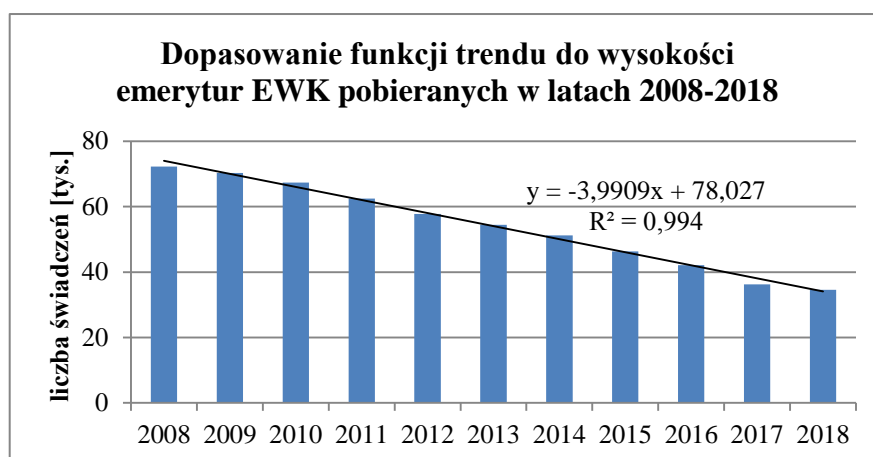
Prognoza liczby osób pobierających emeryturę EWK

Poniższa tabela przedstawia informacje dotyczące liczby osób pobierających emeryturę EWK w latach 2008–2018 (wg stanu na koniec grudnia danego roku, z wyjątkiem roku 2018, dla którego podano stan na koniec marca). Należy zauważyć, że liczba uprawnionych do EWK stale spada. W marcu 2018 r. emeryturę EWK pobierało 34,6 tys. osób, tj. ponad połowę mniej niż w grudniu 2008 r.

Emerytury dla pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (bez emerytur realizowanych na mocy umów międzynarodowych)

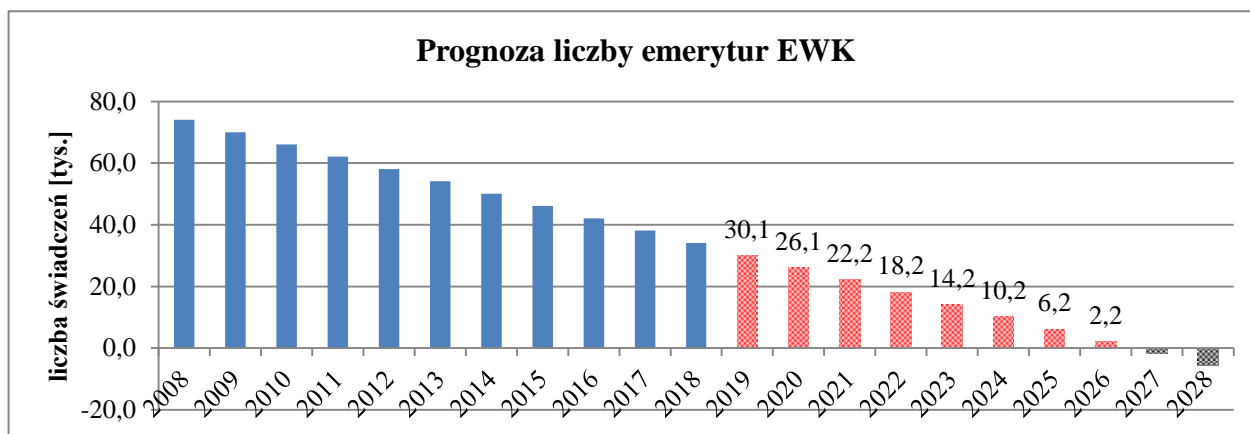
Okres	Rok	Liczba osób pobierających emerytury w tys.
XII 2008	2008	72,2
XII 2009	2009	70,3
XII 2010	2010	67,3
XII 2011	2011	62,5
XII 2012	2012	57,8
XII 2013	2013	54,4
XII 2014	2014	51,2
XII 2015	2015	46,3
XII 2016	2016	42,1
XII 2017	2017	36,2
III 2018	2018	34,6

Źródło: Dane ZUS.



Źródło: Opracowanie własne

Prognozy liczby osób uprawnionych do emerytury EWK w latach 2019–2029 dokonano na podstawie liniowego modelu trendu o postaci $y_t = -3,99t + 78,03$, gdzie $t = 1, \dots, n$. Współczynnik determinacji liniowej R^2 wynosi 99,4%, co świadczy o bardzo dobrym dopasowaniu równania regresji do danych empirycznych.



Źródło: Opracowanie własne

W związku z tym, że prognoza zakłada, że liczba uprawnionych do emerytury EWK między rokiem 2026 a 2027 r. spadnie do 0, a z modelu począwszy od roku 2027 wychodzą wartości ujemne, na potrzeby dalszych analiz przyjęto, że od 2027 r. liczba osób pobierających emeryturę EWK będzie kształtować się na minimalnym, stałym poziomie z roku 2026.

Prognoza liczby osób uprawnionych do emerytury EWK w latach 2019-2028

Rok	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Prognoza	30,1	26,1	22,2	18,25	14,2	10,2	6,2	2,2	-1,8	-5,8
Prognoza przyjęta do analiz	30,1	26,1	22,2	18,25	14,2	10,2	6,2	2,2	2,2	2,2

Źródło: Opracowanie własne

Ponadto w dalszych szacunkach przyjęto strukturę osób pobierających emeryturę EWK wg jej wysokości z marca 2018 r. i założono, że w kolejnych latach nie ulegnie zmianie (przy czym końce przedziałów zostaną poddane prognozowanej waloryzacji).

Struktura osób pobierających emeryturę EWK w marcu 2018 r.

Wysokość świadczenia (w zł)	Liczba osób pobierających świadczenie (w tys.)	Odsetek osób pobierających świadczenie
do 1100,00 zł	17,2	49,86%
1100,01 – 1200,00	4,0	11,59%
1200,01 – 1300,00	3,1	8,99%
1300,01 – 1400,00	2,3	6,67%
1400,01 – 1500,00	1,7	4,93%
1500,01 – 1600,00	1,3	3,77%
1600,01 – 1700,00	1,0	2,90%
1700,01 – 1800,00	0,8	2,32%
1800,01 – 1900,00	0,6	1,74%

1900,01 – 2000,00	0,4	1,16%
2000,01 i więcej	2,1	6,09%
OGÓLEM	34,5	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ZUS.

Zatem prognozowana liczba uprawnionych do emerytury EWK w latach 2019–2028 wg wysokości pobieranych świadczeń przedstawia się następująco:

Liczba uprawnionych	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
1029,80-1100	15,0	13,0	11,0	9,0	7,0	5,1	3,1	1,1	1,1	1,1
1100,01-1200	3,5	3,0	2,6	2,1	1,6	1,2	0,7	0,3	0,3	0,3
1200,01-1300	2,7	2,3	2,0	1,6	1,3	0,9	0,6	0,2	0,2	0,2
1300,01-1400	2,0	1,7	1,5	1,2	0,9	0,7	0,4	0,1	0,1	0,1
1400,01-1500	1,5	1,3	1,1	0,9	0,7	0,5	0,3	0,1	0,1	0,1
1500,01-1600	1,1	1,0	0,8	0,7	0,5	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1
1600,01-1700	0,9	0,8	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1
1700,01-1800	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
1800,01-1900	0,5	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
1900,01-2000	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
pow. 2000	1,8	1,6	1,3	1,1	0,9	0,6	0,4	0,1	0,1	0,1
RAZEM	30,0	26,1	22,1	18,1	14,1	10,2	6,2	2,2	2,2	2,2

Opracowanie:

Katarzyna Majewska, ekspert ds. oceny skutków regulacji

.....

Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu

.....